

Õesti:ma rahwa

Kalender,

ehk

Zåht = Namat

1837

Alasta peäle, parrast meie
Issanda Jeesuse Kristusse
sündimist.

Sel Aastal on 365 Päwa.

Tallinnas,
trükkitud Lindworsi kirjadega.

Märkide selletaminne.

● Noor = ku.

☾ Esimenne werend.

☺ Täis = ku.

☾ Wiimne werend.

p. pärrast.

p. l. pärrast lounat.

e. l. enne lounat.

P. Pühha.

Der Druck ist unter den gesetzlichen Bedingungen gestattet.

Dorpat, den 22. September 1836.

(L. S.)

Censor M. v. Engelhardt.

Sündind asja aiaarw.

Pomissese tännini	5786 aast.
Kristusse sündimissest tännini	1837 —
Et Peterpurri liina ehitama hakkati	134 —
Et meie Ma Wenne-rigi wals litlusse alla sai	127 —
Et suurikoli Tartus asutatati	35 —
Et usti rongid hakkati pannema	34 —
Et Prantsus Wenne-maale tulki ja Moskwa arapõletas	25 —
Et Tallinna-maal priust kulus tati	20 —
Et Riia-maal priust kulus tati	17 —
Et Keiser Nikolai wallitsemas on	12 —

Joulo ja Wastla päwa wahhel on 9 Nädalad ja 2 Päwa.

1 Rede.	Meäri Pääw.	Alita Jum.
2 Laupääw.	Ubel, Set	 6, 48 p. e.

Jesüs Egiptusse maalt. Matt. 2, 13.

3 Pühhap.	P. p. Meäri	Selged
4 Esmasp.	Meihusalem	päwad.
5 Teisip.	Simon	Parras
6 Keßnäd.	3 Kunn. Pühha.	külm.
7 Neljasp.	Julianus	
8 Rede.	Erart	 9, 23 p. e.
9 Laupääw.	Peatus	

Jesüs 12 aastat wanna. Luk. 2, 41.

10 Pühhap.	1 P. p. 3. K. P.	Paawli P.
11 Esmasp.	Ewraim	
12 Teisip.	Rein	Lummes
13 Keßnäd.	Hilarius	
14 Neljasp.	Robert	saddo.
15 Rede.	Tiidrik	
16 Laupääw.	Kish-rt	

Pulmad Rana Linnas. Joann. 2, 1.

17 Pühhap.	2 P. p. 3. K. P.	 Tõnnf.
18 Esmasp.	Uksel	8, 9 p. e.
19 Teisip.	Sara	Kange külm,
20 Keßnäd.	Waab. Seb.	ja
21 Neljasp.	Neto	tuulised
22 Rede.	Madlena	ilmad.
23 Laupääw.	Eotta	

Pealikkust Kapernauma Linnas.

Matt. 8, 1.

24 Pühhap.	3 P. p. 3. K. P.	 11, 46 e. e.
25 Esmasp.	Paaw. Umberp.	
26 Teisip.	Policarpus	Lummes
27 Keßnäd.	Krisostom	saddo
28 Neljasp.	Karel	
29 Rede.	Samuel	ja
30 Laupääw.	Udelgund	varras külm.

Kristus sunnis tuled. Matt. 8, 23.

31 Pühhap.	4. P. p. 3 K P.	 11, 17 e. e.
------------	-----------------	---

12 nemiä selle ku päwal touseb päike kello 8 ning ühhe pole tundi, lähkäs leja kello 3, ning ühhe pole tundi. Pääw on pitk 7 tundi, ja ö 17 tundi.

1 Esmasp.	Priigitta	Heitlik
2 Teisp.	Küünla P.	
3 Keßnäd.	Hanna	ilm.
4 Neljasp.	Weronika	Zuifosed
5 Rede.	Agata	
6 Laupääw.	Dorkenne	pääwad.

Umbrohhust. Matt. 13, 24.

7 Pühhap.	5. P. p. 3. K. P.	
8 Esmasp.	Salomon	 4, 2 p. e.
9 Teisp.	Apolonia	
10 Keßnäd.	Edo	Kange
11 Neljasp.	Elwina	
12 Rede.	Eulalia	külm
13 Laupääw.	Penigna	ja

Wina: Mäest. Matt. 20, 1.

14 Pühhap.	9. P. e. Kr. üll. P.	Zuifosed il
15 Esmasp.	Waußina	
16 Teisp.	Juliana	 7, 9 e. e.
17 Keßnäd.	Konstantin	mad

18 Neljasp.	Konfordia	
19 Rede.	Simon Apost.	lähwad
20 Laupääw.	Eigarius	

Külwi Mehhest. Luf. 8, 4.

21 Pühhap.	8. P. e. Kr. üll. P.	pehmemaks.
22 Esmasp.	Peetri P.	 10, 8 p. e.
23 Teisp.	Mina	
24 Keßnäd.	Maddise P.	
25 Neljasp.	Wiktorius	Lumme
26 Rede.	Nestor	
27 Laupääw.	Leander	

Kristusse kannatamine. Luf. 18, 31.

28 Pühhap. | Paasto Pühha. | saddo.

16nemal selle ku päwal touseb päike kello 7,
lähhab loja kello 5. Pääw on 10, d 14 tundi pikk.

1 Esmasp.	Albinus	 5, 46 e. l.
2 Teisip.	Wastla P.	
3 Keßnäd.	Zuhka P.	
4 Neljasp.	Adrian	Pehmed
5 Rede.	Angelius	Tuisofed
6 Laupäaw.	Kotwrid	

Kristusse küsatussest. Matt. 4, 1.

7 Pühhap.	1 P. Paastus	ilmad
8 Esmasp.	Pööri P.	ja
9 Teisip.	Prudentius	
10 Keßnäd.	Palwe Pääw.	 8, 34 e. l.
11 Neljasp.	Konstantin	waifne
12 Rede.	Krefor	
13 Laupäaw.	Ernestus	

Kananäa Maesest. Matt. 15, 21.

14 Pühhap.	2 P. Paastus	külm.
15 Esmasp.	Longinus	Tuisofed
16 Teisip.	Aleksander	 2, 55 p. l.
17 Keßnäd.	Truto	

18 Neljasp.	Kawriel	ilmad
19 Rede.	Josep	
20 Laupäaw.	Olga	

Kristus aiab kurratid wälja. Luf. 11, 14.

21 Pühhap.	3 P. Paastus	wihmaga
22 Esmasp.	Kawael	seggaminne.
23 Teisip.	Teodor	
24 Keßnäd.	Kasimir	 8, 59 e. l.
25 Neljasp.	Paast. Mar. P.	Tuisl.
26 Rede.	Emanuel	
27 Laupäaw.	Kustaw	

5000 Mehhe söötmissesest. Joany. 6, 1.

28 Pühhap.	4 Paastus P.	Tuul
29 Esmasp.	Eustahius	ja
30 Teisip.	Adonius	wihm.
31 Keßnäd.	Tetlaus	

Iõnemal selle ku päwal touseb päike kello 6, lähhab loja kello 6. Pääw on 12, ja õ 12. tundi pikk.

Aprilis.

Jüri-ehk Mahla-Ku.

1 Neljasp.	Karjaliste P.	 0, 52 e. e.
2 Kede.	Paulina	
3 Laupäaw.	Werdinand	Pehme

Jesús kiwwidega wißfatud. Joann. 8, 46.

4 Pühhap.	5 P. Paastus	ilmad.
5 Esmasp.	Maaksim	
6 Teisp.	Kõlestin	Tuul
7 Keskäd.	Aron	
8 Neljasp.	Eiborius	 10, 18 p. e.
9 Kede.	Pogislaus	
10 Laupäaw.	Esekiel	ja

Kristusse sisse sõitmisest. Matt. 21, 1.

11 Pühhap.	6 P. Paastus	wihm.
12 Esmasp.	Julius	
13 Teisp.	Justinus	Head
14 Keskäd.	Künni P.	
15 Neljasp.	Suur Neljas P.	 8, 35 p. e.
16 Kede.	Suur Kede.	
17 Laupäaw.	Rudolw	ilmad, wihm

Sel Kuul on 30 Päwa.

Kristusse illestoumisest. Mark. 16, 1.

18 Pühhap.	Es sim. P.	ja
19 Esmasp.	Teine P.	tuul.
20 Teisp.	Kolmas P.	Sojad
21 Keskäd.	Willem	
22 Neljasp.	Rajus	 8, 40 p. e.
23 Kede.	Jüri P.	
24 Laupäaw.	Albert	päwad,

Kinnipandud uksest. Joann. 20, 19.

25 Pühhap.	1 P. p. III. P.	Markusse P.
26 Esmasp.	Esekiel	wihm
27 Teisp.	Anastasius	
28 Keskäd.	Witalis	ja tuul.
29 Neljasp.	Reinmund	
30 Kede.	Erastus	 7, 17 p. e.

12nemal selle ku päwal touseb päike pole tundi pärrast kello 4, ning lähkääb loja pool tundi pärrast kello 7. Päaw on pite 15. ja õ 9. tundi.

1 Laupääd. | Wolbri P. | Sojad

Heast karjatsest. Joann. 10, 12.

2 Pühhap.	2 P. p. Üll. P.	kännad
3 Esmasp.	† Leidminne.	
4 Teisp.	Wlorian	ilmad
5 Keßnäd.	Kottard	
6 Neljasp.	Susanna	wahhewahhel
7 Rede.	Ulrika	 9, 6 e. e.
8 Laupääd.	Tanislauß	

Ürrikesse aia pärrast. Joann. 16, 16.

9 Pühhap.	3 P. p. Üll. P.	wihmaga.
10 Esmasp.	Gordian	
11 Teisp.	Liberatus	
12 Keßnäd.	Henriette	Sojad
13 Neljasp.	Serwatus	
14 Rede.	Kristjan	 1, 40 e. e.
15 Laupääd.	Sohwi	

Kristusse ärraminneissest. Joann. 16, 5.

16 Pühhap.	4 P. p. Üll. P.	ilmad.
17 Esmasp.	Anton	Mürrista
18 Teisp.	Erik	mist ja
19 Keßnäd.	Uggäus	wihma.
20 Neljasp.	Sebilla	
21 Rede.	Potentia	
22 Laupääd.	Emilie	 9, 22 e. e.

Sigest pallunneissest. Joann. 16, 23.

23 Pühhap.	5 P. p. Üll. P.	Sojad pä
24 Esmasp.	Ester	wad.
25 Teisp.	Urbanus	Tuul ja
26 Keßnäd.	Eduard	wihm.
27 Neljasp.	Suur † P.	Head ja
28 Rede.	Willem	selged päwad.
29 Laupääd.	Maksimilian	

Rõmustajast. Joann. 15, 26.

30 Pühhap.	6 P. p. Üll. P.	 0, 8 p. e.
31 Esmasp.	Petronella	

8mal selle ku päwal touseb päike pole tundi pärrast kello 3. ning lähkää loja, pole tundi pärrast kello 8. Pääd on pitk 17. d agga 7. tundi.

1 Teisip.	Kotskal	Kallid
2 Kestnäd.	Mart	sojad päwad.
3 Neljasp.	Erasmus	
4 Rede.	Tarius	Mürristas
5 Laupäaw.	Poniwastus	mist

Pühhaft Waimust. Joann. 14, 23.

6 Pühhap.	Nelli Pühhi.	 5, 30 p. e.
7 Esmasp.	Teine Pühha.	
8 Teisip.	Kolmas Pühha.	ja wihma.
9 Kestnäd.	Pitkem P.	
10 Neljasp.	Pertram	Tuulsed ja
11 Rede.	Parnabas	
12 Laupäaw.	Pasilides	pilwse

Kristus ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

13 Pühhap.	3 aino Jumm. P.	 7, 38 e. e.
14 Esmasp.	Walerius	
15 Teisip.	Widi Pääw.	ilmad.
16 Kestnäd.	Justina	
17 Neljasp.	Nikander	Heitlik.

18 Rede.	Homerus	Illusad
19 Laupäaw.	Kerwasius	

Rikkast mehhest. Luk. 16, 19.

20 Pühhap.	1 P. p. 3. a. J. P.	 11, 9 p. e.
21 Esmasp.	Rael	
22 Teisip.	Agatius	sojad
23 Kestnäd.	Vasilius	
24 Neljasp.	Jaani P.	päwad.
25 Rede.	Webronia	
26 Laupäaw.	Jeremias	Mürristas

Surest dhto: söma: aiast. Luk. 14, 16.

27 Pühhap.	2 P. p. 3. a. J. P.	missed
28 Esmasp.	Josua	
29 Teisip.	Peter Pawli P.	 2, 49 e. e.
30 Kestnäd.	Eufina	wihmaga.

ionemal selle ku päwal touseb väike 3 we:
rendit pärrast kello 2, ning lähkää loja üks we:
rend pärrast kello 9. Pääw on pitk 18 ning üks
pool tundi, ö agga 5 ning üks pool tundi.

1 Neljasp.	Teobald	Kännad
2 Rede.	Heina Mar. P.	sojad ilmad.
3 Laupäädw.	Kornelius	

Kaddunud lambast. Luk. 15, 1.

4 Pühhap.	3 P. p. 3 a. J. P.	Kannis
5 Esmasp.	Anselm	pallaw ilm,
6 Teisip.	Hektor	 0, 30 e. e.
7 Keßnäd.	Temetrius	mürristaz
8 Neljasp.	Kilian	misjed
9 Rede.	Kirillus	ja
10 Laupäädw.	7 Wenda	

Olge armolißsed. Luk. 6, 36.

11 Pühhap.	4 P. p. 3. a. J. P.	wihma.
12 Esmasp.	Hindrik	 3, 45 p. e.
13 Teisip.	Marrette Pääw.	Heitlik:
14 Keßnäd.	Ponawent	kud
15 Neljasp.	Apost. Jagg.	
16 Rede.	August	
17 Laupäädw.	Aleksius	kännad sojad

Rohkest kallafagist. Luk. 5, 1.

18 Pühhap	5 P. p. 3. a. J. P.	pääwad,
19 Esmasp.	Priderika	
20 Teisip.	Elias	 1, 58 p. e.
21 Keßnäd.	Daniel	
22 Neljasp.	Maria Mgä.	
23 Rede.	Oskar	wahhetawad
24 Laupäädw.	Kristina	

Wariseride Digussest. Matt. 5, 20.

25 Pühhap.	6 P. p. 3. a. J. P.	Jakobi P.
26 Esmasp.	Anno	wihma
27 Teisip.	Marta	 8, 0 p. e.
28 Keßnäd.	Pantalon	ja
29 Neljasp.	Olowi Pääw.	mür:
30 Rede.	Kermanus	ristamisega.
31 Laupäädw.	Rebekka	

12nemal selle ku pääwal touseb päike pole tund
päärast kello 3, ning lähkääw loja pole tundi pär
rast kello 8. Pääw on pitk 17, 6 agga 7 tundi.

4000 Mehhe sõdmisest. Mark. 8, 1.

1 Pühhap.	7 P. p. 3. a. J. P.	Peetri W.
2 Esmasp.	Annibal	Illusad
3 Teisip.	Eleasar	sojad ilmad,
4 Keisnad.	Tomasius	 7, 17 e. e.
5 Neljasp.	Oswald	
6 Rede.	Eigenius	
7 Laupäaw.	Sekstus	pilwised

Walle Prohwetidest. Matt. 7, 15.

8 Pühhap.	8 P. p. 3. a. J. P.	päwad, ja
9 Esmasp.	Romanus	
10 Teisip.	Lauritse Pääw.	mürristamist.
11 Keisnad.	Herman	 2, 55 e. e.
12 Neljasp.	Klara	
13 Rede.	Hildebert	Selge
14 Laupäaw.	Klementine	

Üllekohtusest maia piddajast. Luk. 16, 1.

15 Pühhap.	9 P. p. 3. a. J. P.	Ruffi M. P.
16 Esmasp.	Isaak	taewas ja

17 Teisip.	Willibald	tuulsed
18 Keisnad.	Leno	
19 Neljasp.	Sebald	 5, 39 e. e.
20 Rede.	Pernhard	
21 Laupäaw.	Rut	ilmad.

Jerusalemma liina ärraristmisest. Luk. 19, 41.

22 Pühhap.	10 P. p. 3. a. J. P.	Kännad so:
23 Esmasp.	Sakeus	jad
24 Teisip.	Pertli Pääw.	
25 Keisnad.	Ludwif	ilmad
26 Neljasp.	Ireneus	
27 Rede.	Gebhard	 0, 49 e. e.
28 Laupäaw.	Augustus	

Wariserist ja Tölnarist. Luk. 18, 9.

29 Pühhap.	11 P. p. 3. a. J. P.	Joan. Huff.
30 Esmasp.	Benjamin	
31 Teisip.	Kristwrid	ja wihma.

14nemal selle ku päwal touseb päike 3. weren:
dit pärrast kello 4, ning lähhab loja werend pärr.
kello 7. Pääw on pitk 14 ning üks pool, 8
agga 9. ning üks pool tundi.

1 Keskend.	Elidius	Illusad
2 Neljasp.	Elisa	 8, 6 p. e.
3 Rede.	Mansuetes	
4 Laupäaw	Theodosia	sojad päwad,

Kurdist ja keletumast. Mark. 7, 31.

5 Pühhap.	12 P.p.3.a.3.P.	wahhel
6 Esmasp.	Magnus	
7 Teisip.	Regina	wihma
8 Keskend.	Mar. Sünd.	ja
9 Neljasp.	Pruno	 5, 83 p. e.
10 Rede.	Sostenes	
11 Laupäaw.	Pööri Päaw.	tulega.

Preestrist ja lewitist. Luf. 10, 23.

12 Pühhap.	13 P.p.3.a.3.P.	
13 Esmasp.	Amatus	Heitlikkud,
14 Teisip.	+ Illendam.	
15 Keskend.	Nikodemus	fülmad
16 Neljasp.	Leontina	 9, 39 p. e.
17 Rede.	Josepina	
18 Laupäaw.	Gottlib	

Künnest Piddali-többisest. Luf. 17, 11.

19 Pühhap.	14 P.p.3.a.3.P.	
20 Esmasp.	Wausta	agga
21 Teisip.	Matteusse Päaw	
22 Keskend.	Morits	illusad
23 Neljasp.	Osea	
24 Rede.	Joann. sam.	
25 Laupäaw.	Kleomas	 8, 51 p. e.

Mammionast. Matt. 6, 24.

26 Pühhap.	15 P.p.3.a.3.P.	
27 Esmasp.	Adolw	ilmad.
28 Teisip.	Wentsel	
29 Keskend.	Mihkli P.	Wihm.
30 Neljasp.	Hironimus	

12nemat selle ku päwal touseb päife kello 6, ning lähhab loja kello 6. Päaw on pitk 12, ning 8 ka 12 tundi.

1 Rede.	Wolmar	 0, 53 e. e.
2 Laupääd	Wolrad	

Maini: liina Surnust. Luk. 7, 11.

3 Pühhap.	16 P.p.3.a.3.P.	Leikusse P.
4 Esmasp.	Prants	Kange tuul,
5 Teisp.	Wridebert	Willud
6 Keßnäd.	Liso	ja
7 Neljasp.	Malo	pahhad ilmad.
8 Rede.	Tomasia	 11, 34 e. e.
9 Laupääd.	Tionisus	

Wee: többisest. Luk. 14, 1.

10 Pühhap.	17 P.p.3.a.3.P.	Lummes
11 Esmasp.	Purkart	saddo
12 Teisp.	Walwrid	ja
13 Keßnäd.	Teresia	pehmed
14 Neljasp.	Kalikstus	
15 Rede.	Heddo	ilmad,
16 Laupääd.	Kallus	

Suremast Rääsust. Matt. 22, 34.

17 Pühhap.	18 P.p.3.a.3.P.	 1, 11 p. e.
18 Esmasp.	Lukas	
19 Teisp.	Lutsius	Lummes
20 Keßnäd.	Welißius	
21 Neljasp.	Ursel	saddo
22 Rede.	Kordula	
23 Laupääd.	Salome	

Ulwatud innimesest. Matt. 9, 1.

24 Pühhap.	19 P.p.3.a.3.P.	 4, 2 p. e.
25 Esmasp.	(Lutter. õige usfo	
26 Teisp.	üllw. P.)	ja
27 Keßnäd.	Kapitolin	
28 Neljasp.	Simon Juda	wihma.
29 Rede.	Narsissus	
30 Laupääd.	Upsalon	

Pulma ridest. Matt. 22, 1.

31 Pühhap.	20 P.p.3.a.3.P.	 1, 8 p. e.
------------	-----------------	---

16nemal selle ku päwal touseb päike pole tundi
pärrast kello 7, ning lähkää loja pole tundi pä:
rast kello 5. Pääd on pitk 9, õ 15 tundi.

November.

Salwe-Ku.

1 Esmasp.	Pühade Pääw.	Pehmed,
2 Teisp.	Hingede Pääw.	
3 Keßnäd.	Maurus	uddused
4 Neljasp.	Otto	ja
5 Rede.	Plandina	lummesaddo:
6 Laupääw.	Käspär	sed

Runningamehhe Poiaß. Joann. 4, 47.

7 Pühhap.	21 P.p.3.a.3.P.	ilmad.
8 Esmasp.	Klaudius	 8, 13 e. e.
9 Teisp.	Jobst	
10 Keßnäd.	Mart Lutter.	Tunlsed
11 Neljasp.	Mart. Piisk.	ja
12 Rede.	Jonas	tuisosed
13 Laupääw.	Arkadius	

Kawwalast sullaseß. Matt. 18, 23.

14 Pühhap.	22 P.p.3.a.3.P.	pawad.
15 Esmasp.	Leopold	 3, 29 e. e.
16 Teisp.	Ottomar	
17 Keßnäd.	Alweus	

Sel Kuul on 30 Päwa.

18 Neljasp.	Gelasius	Pehme
19 Rede.	Eisbet	
20 Laupääw.	Amos	ja

Kohto: Rahhast. Matt. 22, 15.

21 Pühhap.	23 P.p.3.a.3.P.	Surnutte P.
22 Esmasp.	Sesilia	Maria Ohw.
23 Teisp.	Klement	 11, 31 p. e.
24 Keßnäd.	Jossias	külm
25 Neljasp.	Kaddrina P.	
26 Rede.	Konrad	ilm.
27 Laupääw.	Jetta	

Kristusse Siäse: soitmisseß. Matt. 21, 1.

28 Pühhap.	1 Kr. Tull. P.	
29 Esmasp.	Ewart	 3, 56 e. e.
30 Teisp.	Andresse P.	

gmal selle ku päwal touseb päike pole tundi
pärrast kello 8, ning lähkää loja pole tundi pärr:
rast kello 3. Pääw on pitk 7, agga d 17 tundi.

1 Keskäd.	Urend	Pilwsed
2 Neljasp.	Kandidus	
3 Rede.	Talo	niisked ilmad.
4 Laupäaw.	Parbo	

Lähhed enne wimist Päwa. Luf. 21, 25.

5 Pühhap.	2 Kr. Tull. P.	Lummi
6 Esmasp.	Nikolas P.	
7 Teisip.	Agata	ja
8 Keskäd.	Mar. Sam.	 5, 51 e. e.
9 Neljasp.	Juhkum	
10 Rede.	Lühhem Päaw.	
11 Laupäaw.	Tamaskus	kange külma.

Joannes wangitornis. Matt. 11, 2.

12 Pühhap.	3 Kr. Tull. P.	Pehmed
13 Esmasp.	Eutisia	
14 Teisip.	Nikafius	ilmad.
15 Keskäd.	Johanna	 4, 12 p. e.
16 Neljasp.	Albina	
17 Rede.	Ignatius	Paljo

18 Laupäaw. | Kristow | Lund ja

Joannesse tunnistusfest. Joann. 1, 19.		
19 Pühhap.	4 Kr. Tull. P.	kanget külma
20 Esmasp.	Abraham	
21 Teisip.	Toma. Päaw.	aasta
22 Keskäd.	Tagobert	 10, 9 p. e.
23 Neljasp.	Peata	
24 Rede.	Adam. Ewa	
25 Laupäaw.	Joulo	

Jumeks pannemisfest. Luf. 2, 33.

26 Pühhap.	P. p. Joulo	Teine Pühh.
27 Esmasp.	Kolmas Päaw.	
28 Teisip.	Süta Laste P.	otsani.
29 Keskäd.	Noa	
30 Neljasp.	Tawet	 1, 12 p. e.
31 Rede.	Silvester	

Ionemal selle ku päwal touseb päike werend pärrast kello 9, ja lähkää loja 3 werendit pärrast kello 2. Päaw on pikk 5 ja üks pool tundi, 6 18 ja üks pool tundi.

Päwa ja Ku warjutamisfed.

Sel aastal warjutakse Päike kolm kord ja Ku kaks kord, agga meie maal on üks päinis kaks Ku warjutamisfed nähha, se teine ja neljas, mis siin al on nimmetud.

Esimesenne on meie maal näggematta Päwa warjutamine 24mal Paastoku päwal, kello 8 enne lounat.

Teine on meie maal nähtaw Ku warjutamine 8mal Jürriku päwal. Hakkatus on õhto, kello 8 ja lõppetuse on teisel hommikul kello 1.

Kolmas on meie maal näggematta Päwa warjutamine 22mal Jürriku päwal, kello 6 pärrast lounat.

Neljas on meie maal nähtaw Ku warjutamine 1sel Winaku päwal. Hakkatus on õhto, kello 11 ja lõppetuse on teisel hommikul kello 3.

Wies on meie maal näggematta Päwa warjutamine 17mal Winaku päwal, kello 11 enne lounat.

Alasta muutmisfed.

Kewwade hakkab 8mal Paastoku päwal, õhto kello 8, 53 minuti. Siis on päaw ja õ ühhe pitkused.

Sui hakkab 9mal Jaaniku päwal, õhto kello 6, 7 minuti. Siis on meil keigepitkem päaw.

Süggise hakkab 11mal Mihkliku päwal, hommiko kello 8, 2 minuti. Siis jälle on päaw ja õ ühhe pitkused.

Ealwe hakkab 10mal Jouloku päwal, kello 1, 23 minuti enne lounat. Siis on meil keigelühhem päaw.

Teadaandminne mil, ja kus lada-
piddamist on.

1. Tallinna Kubbernemangus.

Talliinas 1. suur saksa laat. 20ma Junist
ku otsani 2. Mihkli, ku 26 kuni 28
päwast ja petakse weiste ja hobboste lata.

Haapsalus Neäri, ku 10 ja 11 päwal ja
Mihkli, ku 14 ja 15 päwal.

Jõeleftmes uäddal pärrast Mihkli-päwa.

Jõhwis, Mihkli, ku 24 mal päwal ja weel
2 päwa.

Reblaste moisas Mihkli-päwal, ja weel 2 p.

Keila kiriko jures Mihkli-päwal.

Kollowerres, Neäri, ku 17 mal ja 18 mal
päwal, ja Wina, ku 4 mal ja 5 mal
päwal.

Lihhulas, Esmapäwal enne Wasila päwa,
ja Mihkli, ku 24 mal p.

Märjamaa Kiriko jures, 3 mal Krist.
tullemise p.

Ortikal, Neäri, ku 7 mal ja 8 mal p.

Paides, Kuünla, ku 3 mal p. — Jani,
ku 25 mal p. ja Mihkli, ku 10 mal
ja 11 mal p.

Paldiskis, Kuünla, ku 2 ja 3 mal p. —
ja Mihkli, ku 21 ja 22 p.

Rakwerres, Neäri, ku 27 ja 28 p. —
Jani, ku 16 ja 17. p. — ja Mihkli,
päwal.

Raplas, esimesesl redel pärrast Mihklit ja
kolmandamal redel pärrast Neäri päwa.

Kubbermango kohto kässo järrele ei pea
ennam lubba ollema, ei laupäwal egga püh-
hapäwal lata piddada, waid, päaw pärrast
pühhapäwa.

2. Nia kubbernemangus.

Abja moisas, Mihkli-ku 2 ja 3 mal p.
Antso mois., Mihkl. ku 14 mal p.
Audro mois., nädal enne Mihklit 2 p.
Helme mois. 15 mal Leikusseku p.
Käo mois. 10 mal Porri-ku p.
Kantso mois., 30 mal Rukki-ku p.
Kastna mois., 15 mal Mihkli. ku p.
Killingi mois., 1, 2 ja 3 mal Mihkl. ku p.
Kirrepeäl 17 mal Mihkl. ku p.
Koorte mois., 30 mal Rukki-ku p.
Kosse mois., 24 mal Rukki-ku p.
Kurresare liinas, 6 mal Webruaril hakkab suur saksa laat; petakse kümme päwa.
Lustiwere moisas, 15 mal Porri-ku p.
Mõnniste mois., 10 mal Septembril.
Moisekaste mois., 10 mal Augustil.
Mustvees Mardi päwal.

Oldre mois., 10 ja 11 mal Septembril.

Perno liinas, 20 Julil hakkab saksa laat; petakse kolm nädalat. — Weiste ja hobuse laat esmaspäwal ja teisipäwal enne Mihklit. Kolmas laat petakse esmaspäwal ja teisipäwal pärast 3 Krist. tullemisse P.

Põltsamaal, 15 mal Mihkli-ku päwal.

Põrawerre mois., 13 mal Septembril.

Räppinas, 4 mal ja 5 mal Mihkl. ku p.

Rossi mois., 24 mal Leikusseku p.

Rouge mois., 8 Mihkl. ku p.

Senno mois., 21. Mihkl. ku p.

Tarto liinas, 1) Suur saksa laat, hakkab päaw pärast 3 Kunninga päwa, petakse kolm nädalat. 2) Peetri laat, 29. Juulil. 3) Mihkli-laad, 29 Septembril. 4) Marja-laad, 1. November.

Tarwaste moisas, Peetri-päwal.

Walga liinas, 1) Saksa laat, hakkab 2. Webruaril, petakse 8 päwa. 2) Jani-päwa laat. 3) Mihkli laat 24 mal Mihkli-ku p. 4) Mardi-päwa laat.

Wastseliinas Mihklipäwal.

Werro liinas, 1) Jani päwal. 2) 24 Mihkli-ku p. 3) 22 Künslaku p. suut saksa laat 8 päwa. 4) 10 mal Talweku p.

Weski moisas, 15 Porri-ku päwal.

Willandi liinas, 1) Saksa laat 2 Künslaku p. 2) Janipäwa laat. 3) Mihkli laat 24 Mihkli-ku päwal.

Keisri Hārra Suggoselts.

Nikolai I. Wenne; Rigi Ülemwallitseja ja Keiser, sündinud 25. Junil 1796. — 41 aastat.

Aleksandra Weodorowna, Keisri Praua, sünd. 1. Julil. 1798. — 39 aastat.

Nende lapsed:

Suurwürstid:

1. Aleksander Nikolajewits, Wenne; Rigi auujärje pärria, Esesarewits, sündind 17. April 1818 — 19 aastat.
2. Konstantin Nikolajewits, sünd. 9. Septbr. 1827.
3. Nikolai Nikolajewits, sünd. 27. Julil 1831.
4. Mihhail Nikolajewits, sünd. 13. Octobr. 1832.

Suurwürsti printsessid:

5. Maria Nikolajewna, sünd. 6. Aug. 1819.
6. Olga Nikolajewna, sünd. 30. August. 1822.
7. Aleksandra Nikolajewna, sünd. 12. Junil 1825.

Keisri wend.

Suurwürst Mihhail Pawlowits, sünd.

28. Jan. 1798. — 39 aastat.

Temima Praua: Helena Pawlowna, sünd.

28. Detsem. 1806. 31 aastat.

Nende lapsed:

Suurwürsti printsessid:

1. Maria Mihhailowna, sünd. 25.

Webr. 1825.

2. Elisabet Mihhailowna, sünd. 14.

Mai 1826.

3. Katarina Mihhailowna, sünd. 16.

Aug. 1827.

Keisri õed.

1. Maria Pawlowna, sünd. 4 Webruar

1786, laulatati 3. Augustil 1804 Weiz-

mari Ma Wallitseja Karl Wridrifi

prauaks.

2. Anna Pawlowna, sünd. 7. Jan. 1795,

laulatati 21. Webr. 1816 Hollandi Ma

pärrispärria, Prints Willemi prauaks.

Hans Killar,

waeste hädaliiste ja waeste laste isä.

Mihho Hans Killar elas waggaste ja
Jummala kartlikult omma naese Ewaga,
ja mõllemad kaswatasid omma nelli last ja
omma kaswatikko ausaste, nenda et nemmad
kõlbasid igga hea tööle ja ollid ühtlasi õppe-
tusse läbbi hästi harritud, ja terwed ihho
ja hinge polest. Ei keeldud sepärrast lastele
roemo, kui peaksid nemmad jo lapse eas
ollema wanna rahwa suggused; ommeti
sedda wõllatust ei olnud neitest nähha, mis
muido näikse lastel ollewat. Olli küll tarwis
neid monnikord keelda ka, agga se sündis
palja sannaga, sest lapsed ollid sannawõtlik-
fusk kaswatud, ja wannematte mõistlik ra-

maštus olli ka nende sees süütnud diget ar-
maštust wannematte wästo. Sesugguses
pdlwes maitsefid keik ühtlasi roemo ja rahho
täiemalt, kui teised rahwas.

Sedda woib iggamees pea ärraarmada,
et need rahwas, kes ollid Ma peäl roemo
ja rahho leidnud süddamesse, ollid Zummala
armust targaks ja moisliffuks sanud, nende,
et ka katsmisse päiwil nemmad kandfid, mis
taewane Jēsa nende peäle panni; om-
meti waewa al ei kautanud ei roemo egga
rahho, mis ford üllewelt ollid sanud. Meie
teame, et keik innimesed peawad omma
ośsa kandma, ja sama katsitud. Ei waggadgi
ei ja sest kiusatussest mitte ilma, waid sedda
waggamad nemmad on, sedda ennam peawad
nemmad kandma, sedda ennam ja sedda hōlp-
saminne kandwad nemmad ka roemoga. Ol-
lid Killari rahwas sedda enne jo näitnud, ja
näitsid nüüd weel mitmile, et rahwas öppisid
neid parreminne tähhele pannema.

Touswad mittoford haigusēd, mis, kiri
ühte makonda asēsunud, fōrdamiēsi wōtwad
keik rahwas lābbi kāia. Nenda on norema
rahwa ja laste fortusēd: leted, rouged, ja
kallewi- ehk punnase-tōbbi; laste ja wannema
rahwa ülleütsad fortusēd: kōhho-tōbbi,
kūlma-tōbbi, soja tōbbi ja teised. (Muud
haigusēd, mis ka hakkawad teise teise, siin
jāttame nimmetamatta, sepārrast et haka-
wad rahwa holetusse lābbi teistest teise kōlge,
ja touswad rojusēst, roppust ellust ja harri-
matta rummalusēst, isseārranis süggelisēd
ja se pahha ehk kurri haigus; ka langetōbbi
on ennamiste sest jāust).

Leted ei teinud Killari lastele hādāda, sest
neid hoiti wāgga, et haiged ei sanud tule egga
kūlma kätte, ei kahhel, kolmel nāddalalgi.
Maial sadeti lapsi warsi karia hoivma, kui
leted piśsut hakkasid allanema; agga sestap
siis tullid mitmele waesed silmad ja madda-
lad rinnad, kui ka surmast weel peāsefid.

Rihho perresse ei tulnud rougedest ka mitte wigga, sest Hans olli moisa poolt seatud rouged pannema, ja teadis k  l kuida pididi lapsi hoidma. Ei olnud ka mitte temma s  , et surri rougesse mitto innimest Tamma wallas, sest rummalad wannemad ei w  tnud   ppetust wästo. Kui lastele ollid rouged pandud, ei siis kantud diget hoolt, et olleksid joudnud hakkada k  lge; mitmel saiwad warrokoga   rrap  hkitud, saunas   rrape  stud, ehk ka ei hakkanud e  simesse pannemissiega k  lge. U  ski ei tulnud p  rrast omma last n  itma, kas ka olleksid pandud rouged h  sti aianud w  lja, woi kas olleks tarwis olnud ueste panna. Sesamma w  stot  rkumisse p  rrast said mitmed wiggaseks, ja paljo surri k  ggoni   rra, et rummalad ei tahtnud sedda heat w  stow  tta, mis wannemad sowisid rahwale.

Kui kallewi-t  bbi tulli Rihho perresse, siis Hans pallus firriko jurest rohto. Anti temmale salmiaki rohto, ja kästi sest sammast

wõtta m  ratud   ssa (noa   tsa täie), ja se pe  le wallada tobi täie kõwa wet, ja pi  sut magusat hulka panna, mis peab ni kõwa sama   mberligutud, k  nni se salmiaki rohhi on sullanud   rra; olli se   rrajahatunud, siis anti haigedele igga k  hhe tunni takka lusika täie. U  htlasi hoiti lapsi w  gga h  sti tule eest ja lapsed said j  lle terweks.

Setede, rougede ja kallewi-t  bbe aial ei sanud lapsed mitte wihheldud, ei pe  studgi, waid aina peti neid h  sti p  rrajas sojas, k  nni uus nahk ihho pe  le sanud tuggewaks. Se keik on w  gga tarwis, sest muido l  bb haigusse wihha ihho siisse, et innimenne saab wiggaseks ja p  dduraks; kallewi-t  bbi aiab muido ihho paistetama, p  nneb k  rgo k  nni, ja ennami  ste tulles surm se j  rrel. U  gga keik need wiggadus  sed tulleswad sest, et ei hoita haigid kolm ja nelli n  ddalat k  lma tule eest, et lasta palja jallo astuda k  lma k  wvi p  randa pe  le, et anta neile k  lma jom  aega

jua, et neid wihheldasse, ehk ka pešta kúlma weega — (kuiwa, pehme nartsoga pühkima, on haigele parrem kui pessemiinne!) Rummalad kúl rákiwad: „Tallopoia laps peab keik kannatama; egga se te temmale wigga!“ Ommeti surreb tallopoia laps, kui haigusse aial tedda holega ei hoita.

Olli Hanso wannem poeg Jaan kahhel-sateistkümmend aastane ja leriš káinud, kui ümberkaudo nálja aia járrel willo ja wihmase suuwel kóhho-tóbbi líkus. Tamma kúllasse surri wágga paljo rahwast, nori ja wánnu, sest rummalad ešsite ei otsinud abbi, agga kui hádda sureks láinud, noudsid wánnu ámmade ja tarkade káest abbi. Núüd píddi lausuminne ja wiin áitama, ja wata ei áitnud úhtegi; kóhho-tóbbe aial on wiin wágga suurt kahjo áhwardamas. Hans sai meija wannemattešt seátud rahwale abbi saatma; se peále óppetati tedda wálja

ja anti rohto temma kátte. Kúl Hans kelaš wina wótmast, happo pima, silko ja úllepea keiksuggu kálo prukimast; kúl Hans óppetas aina maggedat tango-wet ja moisast antud rohto prukima; ei rahwas wótnud paljo kuulda: agga kes kuulsid, need pódrsid pea jálle. Olli núüd kúl Tummala abbiga ja Hanso holekandmisse lábbi monni haige jálle joudnud terweks, agga nelja náddala párrast hakkas se haigus ka Hanso kúlge, ja nenda rángaste, et temma kahhel náddalal ei wótnud jallale aiada. Teisel náddalal jáiwad Jaan ja Tomas ja Trino, kolmandamal Ewa isse ja Anno haigeks. Hans olli kúl jo terweks sanud, agga endine ram weel ei olnud káes. Kai káis karjas ja tellas lome, Hans áitís haigid, teggi isse leibo, toi moisast rohto ja ketís mis tarwis olli. Kue náddala párrast wast lahkus haigus maiast. Kúl olli paljo tódd kóddo ja moisa teggo jánud teggematta, et núüd rahha párrast píddi abbilísipi palkama;

ommeti olli Jummal keiki jälle terweks aits-
nud, ja se olli nende roem.

Kõlla rummalad rahwas rakisid ta Han-
sust monda, kui olleks Jummal tedda nuhkel-
nud, et temma püüdnud Jummal haigust
keelda; agga Hans tannas isse ommas süd-
dames, ja pallus ka kirrikus tanno tehha, et
Jssand neid olli aitnud, ja ellas ikka roemus,
et kül olli warrandusse polest kahjo sanud.
Neste hakkas temma kulla haigid watama, ja
waesi aitama, neile õppetust ja rohto andma
ja ommast kääst ka toito jaggama. Kül need
waesed tannasid tedda ja tullid parrast kutsu-
matta temma tõle, ilma et palka olleksid päri-
nud. Sedda nähhes sai Hans wägga roem-
faks ja ütles: „Eks olle siin meie Onnisteg-
gia sanna tõssi, et waesed ja häddalissed ja
haiged wõtwad Tedda wasto, ja kuulwad
Temma sanna, ennam kui teised, kes on ter-
wed, ja rikkad, ja uhked, ning ei tahha al-
landust õppida!“ — Hea melega olli temma

waesi aitnud, ja ei tahtnud se peäle palka
wõtta, selleparrast pallus temma neid, kes
nüüd isse tedda aitsid temma tõ jures, et
nemmad piddid omma tõ palka temma kääst
wõtma. Waesed wõtsid siis ja tannasid weel,
filmad wet täis. Misuggust luggu polnud
enne Tamma wallas nähtud.

Olli kül Riicho perres se hädda aial hinge
roem kasnud suremaks, ja ollid ka monned
teised sarrast roemo leidnud hädda järrel, mä-
rast enne ei tunnudgi; agga mitmes maias
olli suurt kurwastust. Kus perres olli nori,
joukad poisimehhi, seäl aõsusid parrast wan-
nematte surma perremehheks; teised lüksid
lesse perrenaese peäle perremehheks; teisi
woeti perre koddowäiks; agga kolm perret
said hopis tühiaks, et perrewannemad surrid
ära ja lapsed jäid rammotumad ja ennamis-
te aina waesusses järrele.

Mardi päwal kutsus moisa wannem Han-
sut ennese juttule, ja kulas temma kääst, mis

nou temma wõttaks anda, kuida jälle saaks
perremehhi nende tühjaks sanud mate peäle,
ja ühtlasi ka abbi neile rammotuma lastele.
Hans rakis, et temma isse küll jo olli murre
olnud, kühho neid üksteistkummend last
peaks pandama, agga siit sadik temma weel
ei teadnud kuida sellega peaks toime sama.
Moisa wannem ütles siis: „Kule Hans!
Minna tean, et keiges wallas ei olle ni moist-
likko ja ustawa meest kui sinna, sepärrast
sean minna sind nende ühhetestkumne lapse
wõõrmindriks ja isaks. Wõtta nüüd kätte,
ja te mis sa tead dige ollewat. Tallitaja ja
temma abbimeestega panne keik asjo kirja,
mis neis kolmes perres on, ja tulge siis
homme keik moisa.“

Hans läks kohtomeestega waeste laste
warra watama, kulama ja kirja pannema.
Igga perres saiwad keik lomad ja riistad
üllespandud, ka mis olli wilja, ja kedowilja,
ja heino ja hõlgi, — ja mis olli wõlgo.

Kül Hans sai kurwaks, et ilmus wägga
paljo wõlgo ollewat kahhe warrandusse
peäl; kolmandama peäl ei olnud wõlgo üh-
tegi, waid leiti peälegi nelja waese lapse
heaks wie saa rubla hinda lome ja riisto.
Kahhe waese lapsele ei jänud rohkema kui
kümme rubla kummalegi; agga wie waese
lapsele ei sanud ka mitte koppikatki, sest et
wõllad kandsid paljo ennam, kui warrandust
olli ollemas. Keige õ otša ei tulnud Han-
sul und filmi.

Teisel päwal läks Hans kassso järrel koh-
tomeestega moisa, ja rakis mis waest luggu
heile leidnud. Kohtomehhed hakkasid warsti
rakisima, et ükski mees wallas ei kõlba per-
remehheks panna, sest muist on jomakoerad,
muist on holetumad, kelle kätte ei tohhi per-
ret anda; sepärrast pallusid kohtomehhed,
et nende kätte peaks neid tühjaks sanud
perred antama nende perre mate kõrwa.
Agga kui moisa wannem ütles, et nemmad

siis ka peawad waeste laste eest hoolt kand-
ma ja selle polest Hanso sanna kuulma, siis
tagganesid mehhed warfi. Nemmad püüdsid
perret aega möda omma lastele sada, kui
lord olleksid täieks kasnud, agga teiste
pärast ei tahtnud nemmad murret kanda,
ja teadsid isse kül, mis tööd Hans parrib.
Pakkus siis moisa wannem keif kolm perret
Hanso kätte, et temma neid peaks, ning
kaswataks ühtlasi neid waesi lapsi.

Hans wastas se peäle: „Ei minna karda
sedda tööd ja waewa, agga minno perre
peab nüüd hopis suremaks sama; woeraid
orjaid pean ommale wõtma, täied innimes-
sed, kedda minna ei olle kaswatanud egga
õppetanud. Kui nemmad sawad lomadega
pandud moisa teule, ei minna siis ei joua
nende järrele wadata. Kolm hoost ja kuus
härge pean nende holeks andma, mis enna-
miste on sure hinda arwatud; on monnin-
gad orjad holetumad, minna peaksin isse ka

hopis waeseks sama, sest laste warra ommeti
ei tohhi kadduda. Sellepärast palluksin
minna, et moisa wannemad toimetaksid as-
jad nenda, et keif laste warra saaks müdud
ja rahha pandud nende nimme peäle wälja.
Minna isse hakkaksin omma joudoga neid
perred piddama ja keif jalla päwad warfi
moisa teggema; agga hobbose ja künni pä-
wad wast kewwade aasta pärast, kui saan
truid sullased leidnud jo lome murretsenud
rohkema, kui nüüd minno joud annab. Neid
kolme perre weddo päwi peaksid ni kaua
teised perremehhed teggema, ja minna mak-
san neile wilja, poolteist sällitest aasta peält,
igga perre peält kuus tündrit rukkit ja kuus
tündrit ohre aastas.“

Moisa wannem lubbas polikko aasta
weddo päwi mahha jätta. Rohkomehhed
ei kiitnud sedda nou mitte, arwasid sedda
wallale raskeks minnewat, ja ei lubband
mitte päwa rohkema tehha kui enne. Teisi

perremehhi olli ühtlasi moisa tulnud, ja ta Hanso naese suggulased: Jaan Turd ja Peter Kald. Kumbki neist lubbas ühhe perre weddo päiwi omma peäle wõtta ja sellega leppida, mis Hans pakkus. Teised perremehhed wangutasid peat, ei arwand sedda mitte korda minnewat, ja kaebasid, et sest tulleb wimaks wallale kahjo. Agga moisa wannem kitis Jani ja Peetri wägga, seadis ka neid wõõrmindriks Hansoga, ja lubbas isse kolmandama teomehhe panna moisa leiwaga ja lomadega teggo teggema; Hanso käest ei noudnud temma ennam kui ühheksa tündrit wilja, pool rukkist, pool ohre. Siis piddid teised wait jama.

Moisa poolt tehti kirja Ma-kohtusse, ja laskid määratud päwal siina, Hans, ja Jaan, ja Peter ja keif kohtomehhed. Waeste laste warra todi ühtlasi siina; müdi keif lomad ja riistad ärra, agga rahha jäi Kohtusse. Seäl tehti igga waese lapse

warra selgeks, ja kellele middagi olli jäänud, selle heaks pandi temma rahha intresside peäle wälja. Hans sai Kohto polest keige ühheteistkümnne lapse kõrwa wõõrmindriks kinnitud omma kahhe abbimeestega; ühtlasi kinnitati temma kätte need kolm tühjakš sanud perret, nenda kui moisa olli rägitud. Walla kohtomehhed kaebasid ta, et Hanso kätte nüüd jääb nelli perret, ja et se läbbi taotab wallale kahjo tulla; agga kohhus augutas neid, et nemmad püüdsid sedda teelda, kuida waesi lapsi woiks kaswatada.

Wata kuida Hans nüüd hakkas peäle.

Rihho perresse panneb Hans kaks waest wanna innimest ellama, kellel enne ei olnud paika kuskil, ja kes pool kerjades ellasid omma pimmeda tüttrega, sedda Ewa olli õpetanud kehrama, ja kellele temma nüüd andis kehruks küllalt. Wannamees käib sumwel karjas, sest Hans panni Rihho perresse keif joute nored lomad ja puddo

lojuksed. Wannamehhe naene watiss maia
jäärrel, tellas lome, kikkus aedas ja teggi
wahhete wahhel näppotööd ja mis tarwis
olli. Igga näädal kääsid Hans ja Ewa
teine teise jäärrel neid watama ja kääsko
andma. Olli neil waestel nüüd tööd ja
paika ja leiba Hanso kääst. Rihho mate
harrimissesk tuli Hanso perre küllast.

Küllas olli paljo tööd ja murret. Kahhe
perre oued ollid teine teise kõrwas; neisse
jää Hans ellama. Kolmandama perre mai-
asse panni ta kolm wabbatikk ellama nende
lastega, ja jäggas nende kätte need perre
oue maad. Wabbatikkud piddid temmale
jälle tööd teggema, ja saiwad ka nemmad
tööd, ja paika, ja leiba. Keik need rahwas
ollid nende jäust, kedda Hans nälja ja
haigusse aial olli aitnud, ja kes nüüd tullid
roemoga temma töle ja kuulsid hea melega
temma kääsko.

Neisse kahhe perresse, mis ollid teine teise

körwo, assus Hans omma ennese perrega
ja omma waeste lastega, kahheksateisküm-
mend hinge; peäle neid wöttis temma weel
nelli woerast tüddruko ja kolm woerast poisi,
ja ühhe lesse naese, kes allati olli Ewat
aitamas maia tö ja laste harrimisse ja õp-
petamisse jures. Et kääskümmend kuus
hinge ei tahtnud ühte maiasse mahtuda
ellama, siis jäggati orjad lesse naese holeks
teise wähhema maiasse, lapsed keik Hanso
ja Ewa hole alla surema maiasse. Kes
koddoo tööl ollid, wötsid keik ühheskous leiba
ja ühtlasi, et olli üks walmistaminne ja üks
perrenaese aega wiitminne.

Hans ehhitas warsi, et kül Mardi päaw
jo olli möda, kui ta tuli, suremad laudad,
et keik weddo lomad ja lüpsi lehmad ollid
ühhe oue peäl; teise perre wanna lauta-
desse ja lakkadesse korjati keik heinad, ja
hölled, ni paljo neid weel leiti, et ühtegi ei
jäänud kuhja seisma; nenda ei rikkund neid

saddo, ei káinud lomade hinge hais ka mitte
lábbi. Talweks kúl pandi hárijad Rihho per-
resse, ommeti muist, ja lambad todi kúllasse.
Sedda wisi sai pissut hawal ellaminne koh-
hendetud ja ka orjad úlle talwe dppetud hásti
ja truište tódd teggema, ja sunweks walmis-
tama, mis rutto aial ennam ei woi tehha.

Agga díge suur murre olli wæste laste
párrast. Monnel ollid jo káua súggelissed
kúlges, teistel ollid harrimatta hawad, teistel
olli ellajaid; keif neid arstis Ewa holega
isse saunas. Kúl Killari lapsed pannid sedda
immes, kui roppud ollid need úksteistkúm-
mend waest last, ja ommeti ollid monned neist
jo wie. Kueteistkúmne aastased! Piddi Ewa
— (Kelle holeks keige ennamiste jái dppetam-
isse ja kaswatamisse murre, et Hans olli
paljo wálsas káimas) — piddi Ewa ka wal-
juste peále káima, enne kui dppisid isse ennast
puhtašte piddama ja sanna wótma. Siiski
arwaste sai witso antud. Nenda kui nende

kaswatisk Trino olli innimesse lomaks sanud,
seddasamma wisi parrandeti ka teiste wigga-
dussed, mis holeruma ja rummala wanne-
matteft neile ollid sanud. Keif dppisid aasta
aegus puhtašte káima ihho ja riette polest,
dppisid roemoga tódd teggema, dppisid ka
teine teise kdrwas ramatut. Ewa onima
lapsed aitasid paljo dppetamisse ja juhata-
misse jures; teised nággid neist mis hea ja
tarwis olli. Ei sedda sallitud, et lapsed ollek-
sid móda kúlla joofsnud ja teiste járrel wal-
latust teinud; ei julgenud ka teised lapsed
paljo Killari perresse tulla, sest neid nimme-
tati warsi laisaks, ja mustaiks ja rummalaiks.
Kes ommeti monnikord tahtis tulla, se piddi
ollema harritud ja piddi warsi se td jures
aitama, mis siis kássis olli.

Kúlla rahwas rákisid jálle, et ses perres
ennam ei olle díget wisi egga usko. Lastele
ei anta lapse aega, waid jo maddalast neid
panda teo ikkesse; kus sedda enne náhtud?

Ja täiemad rahwas on ennem waewa näg-
gemas, kui teo lomad. Wata, innimenne,
kes on Jummal näo järrele lodud, peab seal
halwem ollema weistest, aina neid passima,
ja harrima ja ka pessema! Ei se olle dige
luggu! Kurjaste waewata neid waesi lapsi!

Agga Killari perre, ni lapsed, ni orjad,
keif ollid terwed ja roemsad ja wisakad, hästi
ja kennaste ridis. Iggamees watis neid
takka, kui nemmad suuwisel aial kirriko lāksid
ehk Hansust, ehk Ewast, ehk lessest naesest
sadetud. Kui heinamale lāksid, kui põllule
wilja leikama, olli iggaühhel temma joudo
mōda tō-riistad kasas, rammotumal ferge-
mad, ja iggaüks teggi omma tōdd ni kui jāk-
sas, agga truište. Seddawisi said Killari
rahwas igga tō jure hästi joudo. Hans olli
ikka ešsimeenne, kes sai moisa leikusse tükkid
ja omma wilja walmis leikanud, et temmal
kül ei olnud nelja perre kōhta ni paljo täieks
kāsnuud innimest, kui arwati tarwis ollewat.

Teisel aastal tullid ka nende kolme wabbas
tikko lapsed tōle, ja Hans olli neile fergemad
riisto teinud. Agga teiste lapsed ei teinud
mitte nenda tōdd, kui Killari perres; teised
perrewannemad ei olnud issegi mitte allati
tō jures, egga oškanud orjad õppetada ja
juhhatada, sest neil pudus dige pūidminne
ja täis arro.

Enne põllo maad ei olnud mitte truište
harritud, ommeti kandsid need süggawad
maad ka ešsimešsel aastal hästi wilja, et
Jummal andis wägga korralist aega. Agga
süggise olli Hanso trui harrimisše järrel
orras paljo kennam ja tuggewam, kui ial
Lamma küllas olli nähtud. Ei Jaan Turd,
egga Peter Kald ei joudnud Hanso wasto,
sadiš siis teised perremehhed, kes ollid enna-
miste holetumad. Monningad tullid õppe-
tust palluma, saiwad sedda hea melega, ja
wōtsid ka wasto. Teised rākisid jälle: „Killar
on kurrati alla heitnud, ja nenda saab temma

sedda passso! " — Oh kui rummalaks teeb
laiskus ja moistmatta ello neid, kes ei tunne
Jummalat, ja kes lootvad isse kurja kaeist
heat sada; nemmad pannewad furratit
Jummala assemele, ja ei woi omma süddant
se tiggeda pimmedusse keütest lahti peasta, ja
pannewad heat kurjaks, ja kurja heaks.
Hädda neile!

Hans olli assumisse ja koshendamisse
aastal keif omma rahha kullutanud, mis
temmal olli wäljas seismas; keif se wilja
warra, mis temma Rihho perres olli korja-
nud sai sutumaks ärrasõdud, ja maggasist olli
temma monne hea tündri wõtnud. Ei joud-
nud temma ka ennam se mitmesugguse tö
kõrwas eesimesse aastal suurt seppist tehha,
ja puseppa tödd teggi temma ni paljo, kui isse
tarwitas. Algga talweks ehhitas Hans om-
male seppa padda ja murretses ennesele seppa
paia noud. Kui reied ollid pekstud ja maksud
tasfutud, wata, siis hakkas temma jälle, ja

nüüd Zani, ehk Toma ja monne sullase kõr-
wa wõttes, wilja eest tödd teggema, ja tenis
kewwadeks ni paljo, et teisel aastal ennam
ei tarwitanud maggasist wilja laeneks wõtta.

Algga nüüd tuli weel faks pari hãrgi ja
faks hoost osta, et isse piddi teomehhi wälja
pannema. Moisa poolt laenati temmale seks
rahha, ja ühtlasi toimetati temmale asjad
nenda, et Hans panni korraga seitse pari
hãrgi, ehk seitse hoost korraga wälja, ja sai
siis jälle pole nãddala pãwaks lomad ja meh-
hed koio. Se lãbbi olli temmal se passso, et
orjad ei jãnud kauaks maiast ärra; ühtlasi
ollid Hanso mõllemad poiad, Jaan ja Tomas,
nendega; seddawisi jãiwad lomad ühtekokko,
ja sai truieste lomade ja riistade eest hoolt
petud. Se olli sellepãrrast tarwis, et Hans
olli faks uut sullast jure wõtnud, kes weel ei
olnud nenda katsutud ja teatud ärra.

Rahhe aasta pãrrast maksis Hans laena-
tud rahha moisa taggasi.

Kui oue ja aia tööd keif ollid lõppetud, siis hakkas tüdrukkuttel ja norema lastel Ewa ja lessenaese juhhatamisse järrel mitmesugune töötoas. Hulk lapsi olli katta ja kühkendada, ja orjadele ridid tehha. Ugga keif sai koodo tehtud. Kehrama, kudituma ja õmblema, se olli Ewa töö, ja sedda õppetask temma ka lapsi teggema. Lapsed õppisid wimaaks ka tööd kauniste, et kull monni pitkamissi, ommeti iika õppisid keif. Ja kui töö olli jo hästi eddasi käimas, siis panni Ewa wahhast ühhe omma tüttartest, kes ollid selged luggejad, ühhest jutto ramatust luggema, mis Janile olli kinkitud, sepärrast et temma leri aial hästi meisslikko wastust olli annud. Lapsed ollid wägga immelikud sedda kuulma ja said ühtlasi monne hea õppetuskse pähhe; agga teiseks olli neil ka weel se kasso, et tühjäd juttud seddawisi saiwad keeldud. Tullid lapsed igga pääw weel surema roemoga tööle, sest nemmad teadsid, kui päwal ollid Ewa mele järrel teinud, siis saiwad õhtul jälle jutto ramatust suggu kuulda. Mis nemmad isfeksfis juttustasid, se olli keif aina neist juttudest, mis nemmad ollid kuulnud ramatust.

Käskis Ewa neid ka laulo salmi õppida pähhe, ja olli se tehtud, siis õppetask temma neid sedda luggu laulma, tassase agga selge healega; kes warsi ei oskanud öiete wisi üleswõtma, selle peäle watas Ewa, ja nüüd jäi laps weel walgima healega laulma, kunni öiete selgeks olli õppinud. Töö kõrwas siis laulid saggedaste, ja se olli wägga kenna kuulda. Killari lapsed ja perre, sest orjad õppisid ühtlasi, ollid ka kirrikus laulmisse polest mu kihhelfonna rahwast ülesmad, et warsi tunti laulmisest, kui nemmad olli kirrikus. Sepärrast seadis köster neid ka omma lähhidale seisima, et nenda pididi rahwale täiemalt sama juhhatust.

Kippusid sest aia ka teised Tamma kulla lapsed Killari perresse, et ka nemmad õppisid laulma, ja et ka nemmad saaksid neid juttu kuulda; se peäle pallusid nemmad Ewa käest lubba. Monningale anti ka, kui nisugune töö kässis olli, mis toas weel andis woõrastele parrajat maad, ja kui pallusid lapsed ollid puhtas ridis ja puhtaste ennast harrinud, kui nemmad ei olnud kuulsad wallatomad ehk wastopanniad. Waggad ja head lapsed siis woeti

monniford wasto, agga tõta ükski ei tohtind
seista; ehk pididi omma tõdd kasa toma, ehk isse
tõdd ennesele palluma. Moedus nenda Ewa õp-
petus weel laiemale Tamma küllasse. Suggise
satis Hans Tomast ja kolm tüttarlast, kes nüüd
ollid ramatud selgeks õppinud, kiriko jure õp-
petusse alla. Keik nelli saidad kerwade auga
Jummala armule wastowoetud. Tomas sai
arstimisse ramato, ja üks neist waeste lastest
sai lauloramato. Hans tahtis nüüd kaks woer-
rast tüddrukko lahti lasta, et ommad lapsed ja
kaswatikkud kaswid täiemaks, agga mõllemad
ümardajad pallusid, et weel woiksid temma
jure jada, ja ei pärinud muud kui pool ossa
ridist. Nemmad ei tahtnud teiste perredesse
minna, kus rahwas neid olleksid naernud, et
Kilari perres ollid teninud, agga ennam ei kõl-
banud. Ollid mitmed rummalad nou wõtnud
neid teotada. Leppis siis Hans nendega weel
eddespidi, et saaks rohkema abbi trui ümard-
dajattest. Üks neist tüddrukuttest sai suggise
lesse perremehhe naeseks. Jaan Turd jai les-
seks, ja ei teadnud parremat perrenaest ennesele
nouda, kui nisuggust, kes Ewa õppetusse al olli

õppind keige maia tõle, ja Hans andis temmale
lehmamullika kasa. — Talwel tulli woerast
wallast perrepoeg ja kossis teise, kes ka sai leh-
mamullika. Kerwade se järrel tulli Hanso
wannem poeg Jaan, ja pallus lubba naest wõt-
ta. Hans ütles temmale: „Poeg! mul on mui-
dogi hull rahwast perres, tood sa weel woera
maiasse, kust meile peab leiba sama? Ja kes
teab ka, kas se saab õige tõteggia ollema meie
perres, ja meile tulleb weel habbi külla rahwa
ees!“ Jaan wastas: „Tõteggia on temma küll,
ja rohkema rahwast ei pea se läbbi mitte perresse
tulles. Minna pallun ennesele Eisu, kes mullo
kerwade õppetaja käest sai lauloramato. Tem-
ma on küll usna waene, agga meie armas eit olli
ka waenelaps, ja Eiso hoiab wägga truiste eide
jalgi. Minna kardan, pärrast tulleb teine ja
forjab tedda ommale!“ Olli Jaan sedda rāfi-
nud, hakkas temma wabbisema kui hawa leht.
Hans jahhutas temma meelt monne sannaga,
lubbas essite weel Ewaga rāfida ja siis wastust
anda. Temma meel olli wägga hea, et Jaan
ei püüd nud rikkusse järrele naest wõtta; temma
kaswatik Truto olli ka lerist lahti ja temmal olli

nüüd liggi poolteist sadda rubla Kohtus; agga Truto hoidis piisut uhkuse pole, ja Hans ei olleks se sugust mitte himmustanud minniaks. Ewa ei keelnud Jani nou mitte, sest Eiso olli ka temma melest wägga armas, ja Ewa armas, et se ei olle hea nisuggust iggatsenist keelda, kui waggad lapsed teine teist armastawad. Anti kohto polest lubba, et Eiso woiß omma wõõrmindri poiale naeseks sada, ja parrast Jürri päwa ollid pülmad Kallari rahwa wisi järrel weikesed; ja kulla rahwas omma wisi järrel naersid sest kaua. Agga Jaan ja Eiso jäiwad ifka wannematte leiba, ja ollid ifka waggad lapsed.

Reljandama aastaga forjas Hans jälle samma paljo rahha wälja panna, kui temmal Rihho perres olli olnud, et temma kül toitis ja kattis ommaß kääst suurt perret, ja wabbatikko, ja üksteistkummend waest last. Murret ja waewa sai temma paljo kanda, agga et temma kartis Jummalat, siis joudis temma ka keif ärrakanda Selle parrast, kes sedda olli temma peäle pannud. Mitmed ollid temma läbbi sanud suurt heat kül ihho, kül hinge polest; nüüd seati tedda weel feige wallale isaks, ja ses seisusses olli temma nisuggune, et temma wäärt on moistlikko rahwale märgiks panna.
